

Heemechtssprooch

1. Liest fir d'éischt de leschten Abschnitt vum Caspar Mathias Spoo senger Ried „Heemechtssprooch“ vum 9. Dezember 1896 an äntwert op déi zwou Froen.

Wie war de Caspar Mathias Spoo? A wat fir engem Kontext huet hien dës Ried gehalten?

2. Liest elo déi ganz Ried. Wat ass d'Haapttheema vun der Ried?

3. Wat fir Grënn nennt de Caspar Mathias Spoo, fir dës Ried op Lëtzebuergesch ze halen? Markéiert d'Schlësselwierder am Text an diskutéiert am Grupp doriwwer.

Heemechtssprooch

*Hémechtssprooch. Ried an der Chambersëtznok vum 9. Dezember 1896.
[Differdange]: Déifferdange Volleksbildungsveräin 1973/74 (S. 6-8)*

Ons (...) Lëtzebuurger Autoren hunn ons de Wee gewisen, fir ons Heemechtssprooch zu enger Gebiltesprooch ze maachen. Loosst mer hirem Beispill follegen, an hirem Geescht virubauen, onsem Vollek seng Sprooch kultivéieren an net noloossen, bis datt all Lëtzebuurger se esou wuel schreiwen ewéi riede kann. Mir setzen dann och onsem Land a Vollek Grenzmaarka fir all Éiwegkeet, vill stierker a sécherer, als wa mer eng bommesécher Mauer rondëm bauen déiten.

Ech hunn ower nach dräi aner Grënn, déi mech bestëmmt hunn, hei a kenger friemer Sprooch ze rieden. Déi dräi Grënn sinn ee méi wichteg wéi deen aner; se ginn, wéi een an der Musek seet, „crescendo“, an et sinn déi hei:

Éischtens hunn ech ons Heemechtssprooch iwuer alles gier. Ech hunn se geléiert a geschriwwen vu Kanddo un an et ass déi Sprooch, déi ech wierklech vun allen anere Sproochen am beschte praktizéiere kann. Schon 1848, wéi eent vun onsem herrleche Méchel Lentz senger schéiner Lyrik, „de Komper Kueb“ erauskoum, konnt ech mir dat Lidd och schonn opschreiwen, an e puer Joer spéider, wéi onsem groussen Dicks säi „Scholdschäin“ erschéngt ass, du wor a blouf ech mäi Liewe laang derfir verkaaft.

* * *

Quell: *Literaresch Welten. Eng lëtzebuergesch Anthologie an dräi Sproochen*, S. 99 f., MENPF 2012.

Zweetens, als waarme Frënd an Unhänger vum allgemenge Wiel- a Stëmmrecht, muss ech natierlech drophalen, datt ons Vollekssprooch hei an der Kammer op d'mannst déiselwecht Berechtegong huet wéi déi friem. Onsen Escher Kantong huet Léiergeld mat der friemer Sprooch ginn; en hat laang genoch grouss Leit hei sëtzen, déi net esou kéng woren, de Mond opzedoen an hir Meenong am Intressi vum Kantong a vum Land auszedrécken, well se dat an der friemer Sprooch net konnten, a well se de Mutt net haten, et an der Heemechtssprooch virzebréngen.

An engem Parlament, dat aus alle Klasse vun der Bevëlkerong zesumme gesat ass, wéi et am „suffrage universel“ jo muss sinn, do ass déi Sprooch, déi ons vu Papp a Mamm vun uralen Zäiten hier iwwerkommt ass, déi eenzeg, déi no alle Säiten an an allen Ecken vum Land gutt verstaange gëtt, während de friemen Ausdrock vernënfteger Weis näischt weider beusproche kann, als wéi toleréiert ze ginn, well et nach Leit am Land gëtt, déi hir Erzéiung an der friemer Sprooch kritt hunn.

Mäin drëtte Grond ass deen, ech son et riicht eraus, datt onst Lëtzebuerger Vollek laang genoch, jo, vill ze laang mat der friemer Sprooch iwwert d'Ouere geschlon ass ginn. Ass dat moralesch erlaabt, datt iwwert Hab a Gutt, Éier a Gléck, Liewen an Dout vun de fräie Lëtzebuerger Bierger an enger Sprooch plädéiert an ofgeuerteelt gëtt, déi néng Zéngtel dervun net verstinn?

* * *

Souvill ech weess, sinn ech den éischte Lëtzebuerger Deputéierten, dee sech virgeholl huet, an der Vollekssprooch ze rieden. No mir wäerten nach aner kommen an d'Land wäert net schlecht derbäi fueren. Am Géigendeel, et wäert e ganz neien, fräie Geesch iwwert d'Héichten an d'Dällte vum Lëtzebuerger Land a Vollek zéien, wann emol seng Sprooch op eng gebilt Aart a Weis voll zur Geltong kënnt.

Quell: Literaresch Welten. Eng lëtzebuergesch Anthologie an dräi Sproochen, S. 99 f., MENPF 2012.

4. De Caspar Mathias Spoo schreift zum Schluss: „No mir wäerten nach aner kommen.“
Wéi ass d'Situatioun haut an der Chamber? Kuckt op www.chd.lu.